

Nr 683

Av fröken **Ljungberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 100, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 17 juni 1938 (nr 318) om avbrytande av havandeskap.*

(Lika lydande med motion nr 837 i Andra kammaren)

I proposition nr 100/1963 föreslår Kungl. Maj:t ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 17 juni 1938 om avbrytande av havandeskap. Den föreslagna lagändringen innebär tillägg av ett femte moment, en ytterligare abortindikation, med innehållet att havandeskap må avbrytas, »när med skäl kan antagas att det väntade barnet på grund av skada under fosterstadiet kommer att lida av svårartad sjukdom eller svårt lyte».

Statsrådet och chefen för justitiedepartementet framhåller, att problemet angående avbrytande av havandeskap på grund av skador, som ådragits under fosterstadiet, icke är nytt, även om läkemedelsskadorna fått särskild aktualitet i och med thalomidpreparaten. Den nu gällande lagstiftningen har enligt medicinalstyrelsen »icke ansetts utgöra hinder för beviljande av abort i här avsedda fall», d. v. s. ansökningar om abort på grund av neurosedynmedikation under graviditeten. Abort har i övervägande antal fall hittills medgivits på medicinsk eller på social-medicinsk indikation. Medicinalstyrelsen har dock föreslagit en komplettering av lagen om avbrytande av havandeskap. Det har skett dels därför att de aktuella fallen kan leda till en tillämpning av indikationerna som »uppenbarligen icke är avsedd», dels därför att enligt lagens ordalydelse »en kvinna i god psykisk balans icke har någon möjlighet att erhålla abort på grund av sådan skada hos fostret, som icke föranletts genom arvsanlag». Departementschefen, som upptagit medicinalstyrelsens framställning, framhåller också, att en lagändring i överensstämmelse med den föreslagna »icke skulle införa någon ny princip i abortlagstiftningen». Den har två motiveringar. Den skall »precisera den ståndpunkt lagstiftningen skall intaga till frågan om abort på grund av skador under fosterstadiet». Den är motiverad av »starka humanitära skäl».

Även om de två ovan angivna motiveringarnas hållbarhet icke sättes i fråga, ger ett mycket stort antal remissyttranden uttryck åt den uppfattningen, att den föreslagna lagändringens konsekvenser är omfattande, ovissa och otillräckligt analyserade. Bland de tillstyrkande remissorganen återfinns de medicinska fakulteterna, vilka dock understryker svårigheterna att bedöma huruvida risken för fosterskada är av en sådan storleksord-

ning att den bör indicera abort. Medicinska fakulteten vid Uppsala universitet framhåller, att på vetenskaplig grundval icke längre kan hävdas, att rubeolainfektion ensam kan berättiga till graviditetens avbrytande. En sådan »senare förvärvad kunskap» visar enligt fakultetsyttrandet »med vilken varsamhet man har att gå fram även när det gäller värderingen av fosterskada som indikation för legal abort». Undertecknade vill också fästa mycket stor vikt vid det yttrande som avgivits av Sveriges läkarförbund, vars medlemmar handhar den praktiska tillämpningen av abortlagstiftningen och har att efter medicinalstyrelsens medgivande göra de operativa ingreppen i fall av beviljade aborter.

Vi delar helt de motiveringar som ligger till grund för Läkarförbundets avstyrkande yttrande. Särskilt vill vi framhålla den allvarliga konsekvensen av att det »för närvarande inte finns någon säker metod att i tid förutsäga vilka barn som kommer att födas med obotliga skador», att »det torde vara omöjligt att på tillfredsställande vetenskaplig grund ange den riskprocent som skulle göra den nya indikationen giltig», att »den nya indikationen dessutom skapar allvarliga betänkligheter av etisk och principiell natur i det att den trots osäkra och vaga diagnostiska förutsättningar i skenbar omtanke om fostrets väl skapar lagliga förutsättningar för att förhindra dess möjlighet att leva».

Departementschefen synes oss med alltför lätt hand beröra den oro, som effekten av förslaget genomförande kan inge för de handikappade och deras ställning i samhället. Det förhållandet att samma anmärkning kan göras mot den nuvarande eugeniska indikationen rättfärdigar inte, att man mångfaldigar anledningarna till oro genom en ny lagbestämmelse. Om »starka humanitära skäl», såsom departementschefen vill göra gällande, talar för att man låter allvarlig risk för framtida lyten berättiga till avbrytande av havandeskap, innebär detta ett principiellt ställningstagande. Det medför den konsekvensen, att man i begreppet humanitet inlagt en värdering av det biologiskt friska livet som en absolut måttstock. En sådan glidning av begreppsdefinitionen har, enligt vår uppfattning, så allvarliga följder, att vi nödgas ta bestämt avstånd från den.

Vi vill slutligen, i överensstämmelse med vad som framhållits i det av Högerns kvinnoförbund avgivna remissyttrandet, hävda, att departementschefens förslag icke i tillräcklig grad övervägt konsekvenserna med hänsyn till möjliga missbruk av skadliga läkemedel för att få icke önskat havandeskap avbrutet.

Med stöd av vad som här ovan sagts hemställer undertecknade,
att riksdagen måtte avslå propositionen nr 100 år 1963.

Stockholm den 2 april 1963

Blenda Ljungberg

Ragnar Sveningsson

Arvid Enarsson